

Nezdolně vstřícní

Probírám se spoustou fotografií, kterým jsem si přivezl z Liptálu, abych po měsíci vzkřísil vzpomínky z reportáže v obci pod Vsetínskými vrchy, kde je jeden z našich původních sborů. Přijel jsem již za tmy a tak řadu obrázků na mém počítači zahajuje portrét z místnosti, tvář sestry Němečkové, matky nynějšího kurátora sboru Tomáše Němečka, u nějž jsme v sobotu večer o Valaších a o Liptále začali. Kdyby mi na památku zůstala jen tahle pevná, životem popsaná tvář ženy, přikrčené nad hůlkou v oblouku jakoby opsaném podle tvaru zdejších kopců, řekla by mi o zdejších horalech možná všecko. O prožitých útrapách a protivenství, ale i o žité vděčnosti zemědělců. Je uklidňující pozorovat mírnost zdejších lidí, která je samozřejmě podepřena nezbytnou syrovostí venkovského života, jinak však na hony vzdálena náboženské bojovnosti, s níž míváme tento kraj spojený podle vyzářování vsetínského Horního sboru. V reformovaném Liptále se evangelizace městské misie tolik neujaly, zato je zde cítit téměř hmatatelná kontinuita času. V jiných vesnicích po naší vlasti není problém nalézt zlomené, vnitřně rozpolcené obyvatele, ale tady vědí, proč zde chtějí žít, proč se i mladí chtějí po studiích z rušného města vrátit do údolí pod paseky, tvrdě se tu ohánět třeba vidlemi a být v kraji, který jim byl dán. Vděční hosté a příchozí v zaslíbené zemi, představují si starozákonní postavy. „Oni zvláštním způsobem svůj kraj milují,“

řekl mi již cestou z nádraží farář Jan Hudec. Abych však nezapomněl, na prahu u Němečků se mi mělo dostat prvního seznámení s místním nářečím. Jestli pak víte, co je „četina“? No přece chvojí, kterým se na zimu všechno přikrývá a před Vánoci zdobí; holé větve, co z něj zbudou, jsou „krkošky“ a v komíně tady budou udit maso z „mašíků“.

Potomci vděčných příchozích

Dojmy z večera mi potvrdily, že jsem tu na správném místě a zřejmě mi pomohly ráno brzy vstát, abych stihl vylézt na kopec a fotografovat východ slunce nad Liptálem. Medituji nad černavým skeletem opadané švestky a napadne mě, že toto ovoce je pro zdejší kraj symbolické. Slivovička se tu přece odjakživa páčila, aby byla lékem na ranního „chrobáka“ i večerní posilou pro hosta „do druhé nohy“. Čekám na první paprsky, hledám místo pro stativ a skrze pásy trnek přehlížím obzor na protější kopci. Dole se váli mlha a zve mě do dávných časů, kdy se v těchto místech táhly jen temné hvězdy. Ještě v 15. století zde nebylo žádné osídlení; to až Valaši, pozvaní z oblasti nynější-

ho Rumunska tyto končiny kolonizovali: a nevysoké, ale příkré kopce proměnili v pastviny. Dnes se k staré tradici někteří znovu vracejí, slyšel jsem včera večer u Němečků. Sto osmdesátihlavé stádo ovčí má dnes kurátorův bratr. Jaké to tu bylo, když Valaši na pasekách začínali, klučili les, obnažovali kopce pro své ovce a zvali sluníčko do dolin? Když potom ke své hrdé nátuře přidali zálibu v Písmu a evangelické víře? Když se roku 1777 nechali vlákat do pasti falešného tolerančního patentu a jejich představitelé byli popraveni a deportováni do Uher?

Když si pak konečně mohli po roce 1781 postavit dole u říčky svou vlastní prostou modlitebnu? Do níž chodili po léta přes kopec zima nezima i ze sousední Seninky. Mimochodem, není prý nic snazšího, než se mezi místními kopečky ztratit, i zkušený zabloudí. Ale tam dole mne dnes čeká již kostel z nové doby, protože místní evangelíci za pomoci Gustav-Adolfského díla a německých továrníků Zeppelinů zde postavili malou katedrálu. Evangelický novobaroční chrám Páně je dnes výraznou dominantou horní části Liptálu. Sluníčko již svými paprsky prorazilo ranní opar, objevuje pro mne tvary kopců, ale tam dolů, kde tuším náš kostel, mi ne a ne posvítit. Musím tedy sejít sám, bohoslužby budou začínat. Cestou minou obecní úřad s tabulkou Obec roku 2006 a s kamenným Valachem v průčelí – a ještě jeden pohled na náš kostel z protější stráně, ještě přicházející farníky v protisvětle, mihne se tam pan farář v černém obleku, vyzářující důstojnou pohodu, ale pak ještě na faře s mládeží zopakuje píseň při kytaře – a může se začít. Vcházím do kostela plný dojmů ze zdejší přírody, v hlavě se mi skládají nové informace, okny nás hladí usínající listopadové slunce. Tady se snad zastavil čas!

„Nejvíce nám tady škodí televize, mysleli jsme, že po převratu v ní bude víc pořadů o víře“ zazní potom při besedě po bohoslužbách. „Nejdůležitější je o pořadech s dětmi mluvit, mladí se rozhodnou podle toho, co uslyší od vás,“ snažím se zástupce generace starých pamětníků povzbuzovat. Ale má slova nepadnou na úrodnou půdu, představa autority je daná a souvisí podle všeho s letitou zkušeností kompaktního evangelického společenství. Katolíci zde nepředstavují výraznou skupinu a obec tedy není zmítána jinde zřetelným napětím. Liptálští jsou velkorysí i pokud jde o správné konfesní zařazení. Původně od tolerančních dob „helvíti“, ale slyší i na „luterány“ a neurazí se. Jestli se jim také přezdívalo „berani“, snad

ano, ale nevidí sebe sama především jako pravověrné paličáky. Vlastně ani neumějí příliš pojmenovat, co je pro ně v jejich tradici nejdůležitější. Možná nechtěli liptálští takové věci rozpitvát na můj magnetofon, ale získal jsem dojem, že jejich hlavní síla je v pozitivním přesvědčení o smyslu vlastní-

ho díla. Že dělají věci správně, že jsou rádi na svém místě a v pokoře přijímají pozhánání od Pána Boha. A v kruhu kolem stolu na faře nechyběla ani střední generace, ani mladí. Možná tento sebevědomý klid souvisí ještě s jinou nepsanou tradicí. V Liptále nikdy netáhli příliš doleva. Místní evangelíci do družstva nevstupovali a v těžkých dobách uměli zúročit výhody samostatného a náročného života na pasekách.

Na jednu z nich jsem měl to štěstí se po obědě se starostou podívat. V parádní světnici se kolem pece sešla pěkná řádka příbuzných. Radost podívat. Řeč se nad vánočkou stáčí do minulosti a mým všetečným otázkám po základu víry se dostává jednoduchých odpovědí z všedního života. „Hodně záleží, jak byl kdo vychovaný, třeba i v náboženství, a jestli získal všechny ostatní dobré lidské vlastnosti – a sousedské vztahy byly vždycky důležité,“ klade mi na srdce bratr Pilíšek. Za nejtěžší doby považuje čas všeobecné krize v třicátých letech. „Ale tady na pasekách jsme nikdy netrpěli hladem,“ dodá se spikleneckou jiskrou v oku a mávne rukou k lesu na Bařiny, kudy museli jednou na sklonku války jít pomáhat havarovanému americkému letci. Musím už na vlak a v nejlepším odcházím, ale zůstává mi pocit bezpečí. Kdyby se mě někdo ptal, čím se zdejší evangelíci liší od jiných křesťanských demokratů třeba katolíků, řekl bych mu nejspíš, že svou neokázalostí. Potud jsem se se svou předvánoční návštěvou trochu přepočítal. Místní krčí rameny, když se ptám po vánočních zvycích, o ničem mimořádném nevědí. Možná ale zkusíme příští rok před kostelem udělat živý Betlém, plánuje člen staršovstva, a padají jména, kdo by mohl hrát Marii, kdo Josefa a čí budou ovce. Když nebude velký mráz.

Sbor základem obce

Do Liptálu jsem byl ovšem poslán ještě z jiného důvodu. Zdejší obec vyhrála soutěž a stala se letos obcí roku. Což není z hlediska sborového žádná mimoběžná událost. Starosta Liptálu Miroslav Vaculík je náš člověk, dlouholetý člen staršovstva a jeden z pilířů místního folklórního spolku, a podobné je to i s dalšími aktivními občany. Evangelický sbor zde zkrátka před-

stavuje zdravý základ života obce. Dobrý příklad i pro jiné, že po předcích zděděné renomé spolu s poctivou prací přináší plody. Nová silnice i zámková dlažba na chodnicích ovšem potvrzuje, že zde mají příčinlivého starostu, který ví, jak dosáhnout na peníze z důležitých fondů (viz též rozhovor na str. 2). Obec je jeho chloubou, a pár hodin s ním strávených mi potvrdilo, že neztrácí ani minutu. Organizovat každoroční Liptálské slavnosti, festival lidové hudby s celosvětovou účastí, to musí stát mnoho energie. Odměnou za její vydání jsou pak letní zážitky s japonskými nebo africkými hosty, kteří se tu v náručí kopců cítí nádherně a přinesou svou hudbu i na bohoslužby do kostela. Vidíte, že stát se obcí roku je tak jednoduché.

Nuže, krojované tanečnický jsem na podzim nepotkal, liptálští do kostela s valaškami nechodí, ale přesto mají mezi sebou něco mimořádně silného. Když si ke svým čerstvým zážitkům z první samostatné návštěvy na Valašsku přidám zkušenosti s výraznými tahouny z naší církve – muži i ženami – kteří odsud pocházejí (o tom jsem přece již jednou po návštěvě Moravy psal), skládá se mi dohromady obraz nenápadné ale houževnaté víry, nesené nezdolnou vstřícností, kterou se jiní marně doučují na školeních komunikace. Takové vlastnosti ovšem prozrazují velký vnitřní žár. Jak vzácné zboží dneska. Tož, abych se sem ještě, dá-li Pán, pro něj někdy vrátil.

Kam zajít:

Na Sirákov, vrchol silnice mezi Vsetínem a Zlínem, východisko turistických cest s krásnou hospůdkou a možností komfortního ubytování

Na Bařkovou, odkud vede hřebenovka od Vsetína do Vizovic, a údolím seběhnout do Hošťálkové

Jan Mamula (s příspěvím J. Hudce)

vice foto na našich www

